

Aurelia Bărbulescu

**DICTIONAR
DE BUZUNAR**

**NEOLO
GISME**

Editura Paralela 45

Cuvânt-înainte

Limba română se află într-un permanent proces de înnoire, având o mare capacitate de a primi neologisme.

Acestea constituie stratul cel mai nou al vocabularului nostru, contribuind la îmbogățirea și modernizarea permanentă a limbii.

Dicționarul de neologisme realizat desemnează cuvinte recent împrumutate dintr-o limbă străină (în special engleză) sau create prin mijloacele proprii. Sunt prezente neologisme ce denumesc noțiuni, obiecte și fenomene din toate domeniile vieții. Multe cuvinte vechi au căpătat un nou sens sau un nou mod de utilizare și de aceea sunt considerate neologisme.

Acest dicționar are aproximativ 1 500 de cuvinte. De un real folos în alcătuirea acestui dicționar de neologisme a fost *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a III-a, apărut în anul 2021.

Autoarea

Abrevieri

adj. = adjectiv

adv. = adverb

cib. = cibernetică

ec. = economie

eng. = engleză

fam. = familiar

fig. = figurat

germ. = germană

inform. = informatică

it. = italiană

jap. = japoneză

jur. = juridic

lat. = latină

livr. = livresc

loc. adj. = locuțiune
adjectivală

loc. adv. = locuțiune
adverbială

loc. s. = locuțiune
substantivală

mat. = matematică

mit. = mitologie

muz. = muzică

pop. = popular

s.f. = substantiv feminin

s.m. = substantiv
masculin

s.n. = substantiv neutru

s.pr. = substantiv propriu

sanscr. = sanscrită

vb. = verb

Abdica (*vb.*) – 1. a renunța la tron, voluntar sau constrâns; 2. (*fig.*) a renunța la ceva, a se resemna, a ceda în fața greutăților.

Abilita (*vb.*) – 1. a conferi dreptul de a practica o anumită profesiune; 2. a califica o persoană în urma unui examen pentru un titlu, un grad etc.

Abiotic (*adj.*) – lipsit de viață.

Abnega (*vb.*) – a tăgădui, a nega, a se lepăda de ceva sau de cineva.

Abnegație (*s.f.*) – devotament extrem.

Aboli (*vb.*) – a desființa o instituție, o stare sau anumite uzanțe, a anula în mod oficial o lege, o hotărâre etc.

Abominabil, -ă (*adj.*) – îngrozitor, înfiorător, oribil, dezgustător.

Aborda (*vb.*) – 1. (despre nave) a acosta la țarm, a opri lângă o altă navă, bord la bord (pentru a o captura); 2. (*fig.*) a începe studiarea unei probleme,

a trata o problemă; 3. a se apropia de cineva spre a-i vorbi.

Abraziune (*s.f.*) – 1. proces de eroziune a țărmurilor cauzat de valurile mării; 2. roaderea unui corp ca urmare a frecării lui de alt corp abraziv sau mai dur.

Abrevia (*vb.*) – a prescurta un cuvânt, un titlu etc.

Abroga (*vb.*) – a anula o lege, o dispoziție oficială.

Abrutiza (*vb.*) – a pierde sau a face să piardă înșușirile umane, a se dezumaniza.

Abstrage (*vb.*) – a desprinde o înșușire dintr-un context, a judeca izolat, în afara unui context.

Abzice (*vb.*) – a nu admite, a refuza, a dezaproba.

Acalmie (*s.f.*) – 1. încetarea temporară a mișcării (vântului sau valurilor); 2. (*fig.*) răstimp liniștit într-o perioadă de frământare.

Accede (*vb.*) – a avea acces la..., a ajunge la....

Accentua (*vb.*) – 1. a scoate în evidență o silabă sau un cuvânt prin intensificarea vocii; 2. (*fig.*) a reliefa, a sublinia, 3. (*fig.*) a se mări, a crește treptat.

Acefal, -ă (*adj.*) – 1. (despre animale) fără cap; 2. (despre flori) fără capitul.

Acerb, -ă (*adj.*) – înverșunat, necruțător, îndârjit.

Aclama (*vb.*) – a ovaționa.

Acosta (*vb.*) – 1. a apropi o navă de alta, de țarm, de chei; 2. (*fig.*) a opri pe cineva din drum și a i se adresa.

Acromie (*s.f.*) – decolorarea pielii din cauza lipsei pigmentului melanic.

Acroșa (*vb.*) – 1. a agăța, a prinde din mers; 2. a intercepta mingea în aer, la fotbal.

Acupunctură (*s.f.*) – metodă terapeutică, originară din China, care constă în înțeparea pielii, în anumite puncte ale corpului, cu ace metalice fine.

Acustic, -ă (*adj.*) – care emite, transmite sau recepționează sunete.

Acvacultură (*s.f.*) – creșterea animalelor și a plantelor acvatice.

Acvanaut (*s.m.*) – persoană care explorează mediul subacvatic.

Acvilide (*s.f., pl.*) – familie de păsări răpitoare, având ca tip principal acvila.

Ad libitum (*adv., lat.*) – după voie, după plac, oricum.

Ad literam (*adv., lat.*) – cuvânt cu cuvânt, literal, textual.

Adera (*vb.*) – 1. a se ralia la părerea cuiva; 2. a deveni adeptul unui partid, al unei mișcări etc.; 3. (despre state) a se alătura unui tratat.

Adeziune (*s.f.*) – 1. aderare, alăturare, exprimare scrisă a aderării; 2. forță de atracție moleculară care se exercită între două corpuri în contact.

Adipoză (*s.f.*) – exces de grăsime în organism.

Adipsie (*s.f.*) – lipsa senzației de sete.

⊙ **Adjudeca** (*vb.*) – 1. a atribui un bun aceluia care oferă mai mult în cadrul unei

licitații publice; 2. a-și atribui, a-și însuși ceva.

Admonesta (*vb.*) – a mustra cu severitate, a dojeni.

Aducție (*s.f.*) – faptul de a transporta, de a aduce; acțiunea de a îndrepta apele către un anumit loc.

Adula (*vb.*) – a lingeși, a flata pe cineva.

Aeromodel (*s.n.*) – machetă de avion sau de planor.

Aerostat (*s.n.*) – balon umplut cu un gaz mai ușor decât aerul, care îi permite ascensiunea în atmosferă.

Afabil, -ă (*adj.*) – binevoitor, cordial, prietenos.

Afagie (*s.f.*) – incapacitatea de a înghiți.

Afazie (*s.f.*) – pierdere totală sau parțială a facultății de a vorbi și de a înțelege limbajul articulat, din cauza unei leziuni cerebrale.

Aferat, -ă (*adj.*) – 1. care este sau vrea să pară foarte ocupat, copleșit de treburi; 2. plin de importanță.

Afet (*s.n.*) – suport pe care se fixează țeava unui tun.

Afinitate (*s.f.*) – 1. potrivire între oameni sau între manifestările lor, datorită unor înclinații comune; 2. proprietate a două substanțe de a se combina; 3. legătură de rudenie creată prin căsătorie între unul dintre soți și rudele celuilalt soț.

Afix (*s.n.*) – 1. nume generic pentru prefixe, sufixe și infixi; 2. (*mat.*) punct, număr complex într-un sistem de coordonate rectangulare.

Afon, -ă (*adj.*) – 1. persoană care cântă fals, care nu are voce sau simț muzical; 2. consoană surdă, care se articulează fără vibrarea coardelor vocale.

Aforism (*s.n.*) – cugetare care redă într-o formă concisă și expresivă un adevăr; maximă, sentință.

Afront (*s.n.*) – insultă, jignire, ofensă adusă cuiva în public.

☉ **Afterschool** (*s.n., eng.*) – activități desfășurate după orele de școală.

Aftershave (*s.n., eng.*) – loțiune parfumată folosită după bărbierit.

Aglobulie (*s.f.*) – scăderea numărului globulelor roșii din sânge.

Agramat, -ă – 1. (*s.m.*) persoană care face greșeli elementare de limbă, ignorant, incult; 2. (*adj.*) care conține greșeli elementare de gramatică și de ortografie.

Agramatism (*s.n.*) – necunoașterea scrierii și vorbirii corecte; lipsă totală de învățătură, incultură.

Agreement (*s.n., eng.*) – acord oficial.

Airbag (*s.n., eng.*) – dispozitiv de siguranță la autoturisme, constând într-o pernă dintr-un material subțire și rezistent încastrat în volan și care, în cazul unui impact, se umflă instantaneu, protejând persoanele din mașină.

Airbus (*s.n., eng.*) – tip de avion mare de pasageri, construit de un consorțiu internațional.

Aisberg (*s.n.*) – bloc mare de gheață desprins din calotele glaciare, care plutește pe ocean spre zona caldă, influențând clima regiunilor învecinate și stingherind navigația; ghețar plutitor.

Alabastru (*s.n.*) – varietate de ghips asemănătoare marmurei albe, din care se fabrică obiecte de ornament.

Aleatoriu, -ie (*adj.*) – care depinde de un eveniment incert; întâmplător.

Algie (*s.f.*) – durere spontană.

Algol (*s.n., eng.*) – limbaj simbolic folosit în programarea automată, orientat în probleme de calcul științific.

Aliena (*vb.*) – 1. a înstrăina un bun prin vânzare, cesiune; 2. (*fig.*) a se simți izolat, înstrăinat; 3. a înnebuni.

All-inclusive (*adj., eng.*) – pachet turistic al cărui preț include serviciile pe care un turist le are la dispoziție la pensiunea sau hotelul ales.

Allegro (*adj., it.*) – vioi, vesel, repede.

Althorn (*s.n., germ.*) – instrument de suflat din alamă, folosit mai ales în fanfară.

Altruism (*s.n.*) – atitudine binevoitoare și dezinteresată în favoarea altora.

Aluviune (*s.f.*) – material format din bolovani, mъл, nisip și pietriș, transportat și depus de apele curgătoare.

Ameriza (*vb.*) – (despre nave cosmice și hidroavioane) a lua contact cu suprafața mării, venind din zbor.

Amiabil, -ă (*adj.*) – înțelegător, prietenos, binevoitor.

Amonte (*s.n.*) – situat pe cursul superior al unui râu, spre izvor.

Amortiza (*vb.*) – 1. a împiedica propagarea unui zgomot, a unui șoc; 2. a stinge treptat creditele pe termen lung prin plăți succesive sau prin răscumpărarea creanțelor; 3. a recupera o investiție.

Amovibil, -ă (*adj.*) – 1. (despre funcționari) care poate fi revocat, înlocuit, mutat; 2. (despre obiecte) mobil.

Anagrama (*vb.*) – a schimba ordinea literelor unui cuvânt pentru a obține un alt cuvânt, a transcrie sub formă de anagramă.

Anale (*s.f., pl.*) – 1. scriere istorică în care se înregistrează evenimentele an de an; 2. publicație științifică periodică.

Analog, -oagă (*adj.*) – asemănător, similar.

Anamneză (*s.f.*) – 1. (la Platon) amintire a ideilor pe care sufletul le-ar fi contemplat într-o existență anterioară
2. rugăciune care se face în timpul unei mise la catolici; 3. descriere a antecedentelor unei boli, înșirarea bolilor de care a suferit un bolnav.

Ancestral, -ă (*adj.*) – ereditar, moștenit, strămoșesc.

Andezit (*s.n.*) – rocă vulcanică de culoare închisă, folosită ca piatră de pavaj și de construcție.

Angoasă (*s.f.*) – neliniște, tulburare, îngrijorare cauzată de o teamă puternică, adesea patologică.

Anihila (*vb.*) – a nimici, a anula, a zădărnici o acțiune.

Anima (*vb.*) – a însufleți, a înviora, a stimula.

Animozitate (*s.f.*) – dușmănie, ostilitate, ură, repulsie.

Antama (*vb.*) – a începe, a deschide (o discuție, un proces etc.).

Antecedent (*s.n.*) – 1. fapt, întâmplare anterioară unei anumite date sau stări; 2. simptom care precede o boală și care trebuie să fie cunoscut în vederea stabilirii diagnosticului și a tratamentului.

Anticipat, -ă (*adj.*) – realizat înainte de termenul sau de momentul convenit.

Antifungic, -ă (*adj.*) – medicament care împiedică dezvoltarea ciupercilor, a micozelor cutanate.

Antipod (*s.m.*) – loc sau punct de pe suprafața Pământului diametral opus altuia.

Apetență (*s.f.*) – înclinație către ceva, poftă.

Apetisant, -ă (*adj.*) – care trezește apetitul, atrăgător, ispititor.

